

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ЛІСОВОГО І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

**Б.Є. Якубенко, А.М. Чурілов, А.П. Тертишний,
Л.О. Меженська, В.М. Меженський, О.І. Серга,
В.О. Меженний, А.К. Ярмоленко**

**РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАГАЛЬНОГО ЗАЛУЖЕННЯ
ТА ВІДНОВЛЕННЯ ЛУЧНОЇ
РОСЛИННОСТІ В ЛІСОСТЕПУ
УКРАЇНИ**

Київ
Видавництво Ліра-К
2017

УДК 504.53062.4:633.2/.3+633.8(049.3)(477.4)

Рецензенти:

Попович С.Ю. – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри декоративного садівництва та фітодизайну НУБіП України;

Іванніков Р.В. – доктор біологічних наук, старший науковий співробітник відділу тропічних і субтропічних рослин НБС ім. М.М. Гришка НАН України.

*Схвалено до друку Вченою радою
Національного університету біоресурсів і природокористування України
(протокол № 5 від 27 грудня 2017 р.)*

Рекомендації щодо загального залуження та відновлення лучної рослинності в Лісостепу України / Б.Є. Якубенко, А.М. Чурілов, А.П. Тертишний, Л.О. Меженська, В.М. Меженський, О.І.Серга, В.О. Меженний, А.К. Ярмоленко. – К. : Видавництво Ліра-К, 2017. – 76 с.

ISBN 978-617-7507-98-6

Висвітлено роль фіторізноманіття у відновленні лучної рослинності і шляхи оптимізації агроландшафтів, а також основні моменти охорони й раціонального використання раритетного фіторізноманіття у Лісостепу України.

Для наукових працівників, викладачів, аспірантів і студентів біологічних й аграрних вузів, екологів та спеціалістів агропромислового комплексу України.

За редакцією доктора біологічних наук, професора **Б.Є. Якубенка**

Відповідальний за випуск доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри ботаніки НУБіП України **Б.Є. Якубенко**

ISBN 978-617-7507-98-6

© Колектив авторів, 2017
© Видавництво Ліра-К, 2017

Зміст

Вступ	4
1 Теоретичні основи відновлення лучної рослинності у Лісостепу України	5
1.1 Особливості протікання, стадії та ряди процесів демутації	9
2 Флористична та синтаксономічна структура відновної лучної рослинності	15
2.1 Особливості оцінки флори за відновлення лучної рослинності.....	16
2.2 Біоморфологічний аналіз відновлюваного рослинного покриву луків	20
2.3. Екологічна оцінка відновлюваної лучної рослинності Лісостепу	30
2.4 Аналіз фітоценотичної структури відновлюваних угруповань лучної рослинності центральної частини Лісостепової зони України	37
2.5 Популяційні дослідження рослин, що мають вагомий фітоценотичний вплив на процес відновлення лучної рослинності центральної частини Лісостепової зони України	39
3 Фітоценотична різноманітність лучної рослинності в процесі відновлення	45
3.1 Синтаксономічна різноманітність за відновлення угруповань лучної рослинності у Лісостепу України	45
4 Синантропізаційні процеси за умов відновлення природних угруповань та шляхи мінімізації негативного впливу чужорідних флористичних елементів	51
4.1 Дослідження чужорідних видів флори та їхніх інвазій у Лісостепу України	51
4.2 Результати досліджень чужорідних видів флори та їхніх інвазій за відновлення рослинного покриву луків у Лісостепу України.....	52
5 Созологічні аспекти відновлення лучного рослинного покриву в центральній частині Лісостепу України	55
5.1 Особливості виділення, заповідання та моніторингу ділянок з відновною лучною рослинністю, які мають ботанічну цінність.....	55
5.2 Рекомендації щодо виділення ОЦБТ.....	59
5.3 Фітораритетна структура відновлюваних угруповань лучної рослинності	60
5.3.1 Аналіз територіальної охорони та созологічні аспекти еталонної та відтворюваної лучної й лучно-степової флори й рослинності Лісостепу	60
5.3.2 Созофіти поширені територіями з еталонною та відновлюваною лучною і степовою рослинністю Лісостепу	64
6 Рекомендації щодо відновлення рослинного покриву луків Лісостепу України	67
6.1 Підбір домінантів та співдомінантів для прискорення протікання демутаційних процесів лучної рослинності в Лісостепу України	67
6.2 Етапи проведення заходів з відновлення рослинних угруповань та прискорення демутації лучної рослинності Лісостепу	68
Список використаних джерел	72